

INTERKULTURALIZAM U SADRŽAJIMA KOLEGIJA NA STUDIJIMA GLAZBENE PEDAGOGIJE

Amir Begić

Jasna Šulentić Begić

Umjetnička akademija u Osijeku, Osijek, Republika Hrvatska

Sažetak

Danas, s obzirom na nezaustavljive i sve brže procese globalizacije, na ubrzan razvoj starih i novih medija i na potrebu komunikacije među pripadnicima sve više kulturalno raznolikih društava, nije dovoljno poznavati samo glazbu drugih kultura. Život u 21. stoljeću nameće potrebu dubljeg poznavanja sugovornika, njegove tradicije i kulture, kao i razumijevanje istih. Upravo zato interkulturalna kompetencija postaje jednom od najvažnijih kompetencija suvremenog čovjeka i daje novu dimenziju ostalim „stručnim“ kompetencijama, čineći čovjeka građaninom svijeta. Nastava glazbe jedno je od područja u kojemu se interkulturalna kompetencija učenika može razvijati na najbolji mogući način i to upoznavanjem različitih glazbenih tradicija sa svih kontinenata, ali i kultura u cjelini. Preduvjet je interkulturalno kompetentan nastavnik glazbe koji bi interkulturalnu kompetenciju trebao razvijati prije svega tijekom studija. Ovim radom htjelo se istražiti je li nastava na hrvatskim akademijama, na kojima se obrazuju budući nastavnici Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti, usmjerena na razvijanje njihove interkulturalne kompetencije. U tu svrhu analizirani su programi obveznih i izbornih kolegija s ciljem identifikacije prisutnosti implementacije interkulturalizma u iste. Rezultati su pokazali da su sadržaji kolegija na studijima Glazbene pedagogije u nedovoljnoj mjeri zasnovani na interkulturalizmu, što istodobno onemogućuje uspješno razvijanje interkulturalne kompetencije budućih nastavnika. Pobošljanja u tom smjeru moguća su ili implementacijom interkulturalizma u već postojeće kolegije ili osmišljavanjem novih kolegija. Navedeno se može ostvariti suradnjom studenata, nastavnika, akademija, ali i sveučilišta u cjelini.

Ključne riječi: interkulturalna kompetencija, studiji Glazbene pedagogije, sadržaji kolegija.

1. Uvod

Danas smo okruženi glazbom više no ikada prije. Sastavni je dio života svakog pojedinca bez obzira bavi li se glazbom ili ne. I u privatnim i u poslovnim razgovorima često se glazba nametne kao jedna od tema. No, s obzirom na nezaustavljive i sve brže procese globalizacije, na ubrzan razvoj starih i novih medija i na potrebu komunikacije među pripadnicima sve više kulturalno raznolikih društava, nije dovoljno znati razgovarati samo o glazbi. Život u 21. stoljeću nameće potrebu dubljeg poznavanja sugovornika, njegove tradicije i kulture, kao i razumijevanje istih. Upravo zato *interkulturalna* kompetencija postaje jednom od najvažnijih kompetencija suvremenog čovjeka i daje novu dimenziju ostalim „stručnim“ kompetencijama, čineći čovjeka građaninom svijeta ili jednostavno čovjekom u punom smislu te riječi.

Drandić, D. (2010) naglašava da društva sve više postaju interkulturalna i napuštaju shvaćanja o dominantnim kulturama te na taj način omogućuju ljudima da slobodno oblikuju svoj identitet obogaćujući ga utjecajima različitih kultura. Previšić, V. (2009) ističe da se interkulturalizam danas javlja kao nova filozofija i nova praksa u višekulturnim društvima i da je kod interkulturalizma prije svega riječ o razumijevanju i prihvaćanju različitosti među ljudima i kulturama koje svijet čine takvim kakav jest. Interkulturalizam izaziva i budi našu osnovnu ljudskost i umanjuje nejednakosti i različitosti naglašavajući sličnosti (Dei, G.J.S., 2000 prema Bradley, B., 2007). Doista, potreba za interkulturalnim odgojem postala je stvarnost svih modernih demokratskih društava.

Interkulturalni odgoj nije samo odgoj za prihvaćanje različitosti. On traži i nudi više od toga. Interkulturalni odgoj podrazumijeva odgoj za suživot, a napose tolerantnost prema nacionalnim entitetima. Ljudi ponekad čine djela velike samopožrtvovnosti, a ponekad se ponašaju bezbrižno i bezdušno zanemarujući osjećaje obespravljenih. Interkulturalni odgoj je odgoj za altruizam, snošljivost, mir i poštivanje različitosti i odgoj za ljudska prava (Miliša, Z., 2008). *Interakcija kultura potiče na razmišljanje o uočenim razlikama, o borbi protiv predrasuda i stereotipa, o mirnom zajedničkom životu naroda, pojedinaca ili grupa različitog porijekla, kao i o jednakim mogućnostima u obrazovanju i zapošljavanju* (Jevtić, B. i Mikanović, B., 2012, 140). Razumjeti drugoga, shvaćati ga, pomoći mu, biti otvoren i osjetljiv za drugo i različito te biti sposoban snošljivo komunicirati jesu temeljne komponente interkulturalne odgojenosti (Previšić, V., 2009).

Odgoj kritičke osobe koja je u stanju isto tako kritički promišljati, ali iz različitih kulturnih perspektiva, jedan je od ciljeva interkulturalnog odgoja. Tako Gorski, P.C. (2001 prema Tarman, I. i Tarman, B., 2011) naglašava da su interkulturalni odgoj i obrazovanje proces koji teži odgajanju socijalno aktivnih članova društva koji kritički razmišljaju. To nije samo promjena kurikuluma ili dodatna aktivnost. To je proces koji traži nove stavove, nove pristupe i nove temelje za transformaciju društva. Izgarjan, A. i sur. (2013) ističu da je važno uvođenje elemenata interkulturalizma u multikulturalnim zajednicama kako bi učenici razvijali osjećaj poštovanja prema različitim kulturama. *Jer sama pedagogija interkulturalizma usmjerava se na stjecanje novih znanja, ali i razgradnju stereotipa i predrasuda koje inače toliko otežavaju susrete i drugima i novima* (Previšić, V., 1994, 21). U skladu s navedenim, Mlinarević, V. i Brust Nemet, M. (2010) naglašavaju da će učenici dobiti osjećaj sigurnosti razvijati sposobnost razumijevanja, poštivanja i prihvaćanja drugih ako učitelju odgojno-obrazovni proces integrira poštovanje i toleranciju.

2. Interkulturalno obrazovanje studenata glazbe

Brojna istraživanja usmjerena su upravo prema ispitivanju interkulturalnog obrazovanja studenata i stjecanja potrebne interkulturalne kompetencije. Tako Ambe, E. (2006 prema Brown, L. D., 2009) navodi da su fakulteti, na kojima se školuju budući nastavnici, odgovorni za razvijanje vještina tih istih nastavnika koje su im potrebne za rad s kulturno različitim učenicima. Ukpokodu, N. (2002 prema Brown, L. D., 2009) provela je istraživanje, čiji rezultati ukazuju na to da je važno da fakulteti, na kojima se školuju budući nastavnici, stvore mogućnosti za razvijanje interkulturalne kompetencije studenata.

Peko, A. i sur. (2009) provele su istraživanje kojim se htjelo utvrditi broj obveznih i izbornih kolegija na jednom hrvatskom fakultetu na kojem se školuju budući nastavnici, a u sklopu kojih se obrađuju interkulturalni sadržaji (različitost, međusobno razumijevanje, tolerancija, suživot, mirno rješavanje sukoba, itd.) koji potiču razvoj interkulturalnih sposobnosti. Analizom dokumenata izdvojeni su kolegiji koji pripremaju buduće učitelje za interkulturalizam osnažujući ih znanjima i vještinama i interkulturalnim sposobnostima. Rezultati su pokazali da od ukupnog broja svih kolegija (104), njih 21 unutar sadržaja provodi interkulturalno obrazovanje. Autorice su također zaključile da interkulturalno obrazovanje najviše podupiru izborni kolegiji. Wang, J. C. i Humphreys, T. J. (2009) provedi su istraživanje na jednom američkom sveučilištu, na kojem se školuju budući nastavnici glazbe, želeći utvrditi zastupljenost interkulturalnih sadržaja u kolegijima koje pohađaju studenti. Rezultati istraživanja pokazali su veliki raskorak s onim što propisuju brojni dokumenti na nacionalnoj razini.

Naime, još na simpoziju u Tanglewoodu (1967) sudionici su donijeli preporuke za proširenje repertoara koji je prisutan u školama na nastavi glazbe na glazbu svih razdoblja, stilova, oblika i kultura (Choate, R. A., 1968). Američko udruženje glazbenih škola (NASM) još je 1972. godine propisalo obvezu uvođenja interkulturalnog repertoara u nastavu glazbe, kao i poznavanje nezapadnjačke umjetničke glazbe kao dio kompetencije budućih nastavnika glazbe. Nadalje, brojne druge stručne organizacije pozvale su na implementaciju interkulturalnih sadržaja u programe obrazovanja budućih nastavnika glazbe (Volk, T. M., 1998).

Unatoč svim naporima, glazba zapadno umjetničke tradicije ostala je dominantno područje, kako u školama, tako i na sveučilištima (Asmus, E., 2001; College Music Society Study Group on the Content of the Undergraduate Music Curriculum, 1986; Emmons, S.E., 2004; Humphreys, J.T., 2002, 2006; Klocko, D.G., 1989; Nettle, B., 1995; Norman, K., 1999; Reimer, B., 2002; Rideout, R., 1990; Volk, T.M., 1998; Wicks, S.A., 1998 prema Wang, J. C. i Humphreys, T. J., 2009). Osim toga, Montague, M.J. (1988 prema Wang, J. C. i Humphreys, T. J., 2009) na temelju rezultata svog istraživanja zaključuje da sveučilišta nisu ispunila ciljeve zacrtane u programima obrazovanja budućih nastavnika glazbe, pa čak ni one u zakonima donesenima od vlastite države. Chin, L.C. (1996 prema Wang, J. C. i Humphreys, T. J., 2009) ističe da samo polovica glazbenih ustanova u Sjedinjenim Američkim Državama (od njih 534) u svom kurikulumu spominje interkulturalne kolegije, a onih koje nude više od pet takvih kolegija samo je 28. Legette, R.M. (2003 prema Wang, J. C. i Humphreys, T. J., 2009) navodi da 64% nastavnika glazbe u osnovnim i srednjim školama tvrdi da se tijekom svog obrazovanja nisu imali prilike susresti s interkulturalnim sadržajima.

Istraživanje koje je proveo Miralis, Y. C. (2003) obuhvatilo je ispitanike s deset uglednih sveučilišta u Sjedinjenim Američkim Državama. Svrha istraživanja bila je utvrditi u kojoj su mjeri na studijima za buduće nastavnike glazbe zastupljeni kolegiji koji sadrže interkulturalne elemente i postoje li kolegiji koji bi studentima nudili upoznavanje različitih glazba svijeta. Osim toga, istraženo je koliko se izbornih interkulturalnih glazbenih kolegija nudi studentima koji na sveučilištu studiraju neglazbene studije. Rezultati su pokazali da sveučilišta nude sveukupno 16 kolegija na kojima se studenti upoznaju s općim informacijama o glazbama različitih kultura svijeta. Nazivi ovakvih kolegija su primjerice *Svjetska glazba*, *Uvod u svjetsku glazbu*, *Glazba u kulturi* i sl. Samo pet od deset sveučilišta predviđa ove kolegije kao obvezne kolegije za studente glazbe, dok su na ostalima to izborni kolegiji koje mogu pohađati i svi drugi

studenti. Osim spomenutih kolegija na sveučilištima je ponuđeno još oko 250 različitih kolegija na kojima se studenti na različite načine upoznaju s interkulturalnim sadržajima. Nazivi nekih kolegija su *Glazba, politika i identitet*, *Glazba, mediji i popularna kultura*, *Poučavanje glazba svijeta u razredu*, *Interkulturalni principi i glazbeno obrazovanje*, *Različitost u odgoju i obrazovanju*, *Poučavanje u pluralističkom društvu*.

Brojni autori ističu važnost interkulturalnih kolegija, i to ne samo za studente koji se školuju za buduće nastavnike glazbe, već i za studente drugih usmjerenja (Chin, L., 1996; Schippers, H., 1996; Skyllstad, K., 1997 prema Miralis, Y. C., 2003). Autor zaključuje da je imperativ današnjeg školovanja budućih nastavnika glazbe zauzimanje za aktivniji stav u implementaciji interkulturalnih sadržaja u nastavu. To se može postići ili implementacijom interkulturalnih sadržaja u već postojeće kolegije ili osmišljavanjem novih kolegija poput *Glazba svijeta*. Kako bi budući nastavnici glazbe razvili interkulturalnu kompetenciju i znali implementirati *svjetsku glazbu* u nastavu, moraju steći potrebna filozofska, teoretska i metodološka razumijevanja, znanja i iskustva. Obvezni kolegiji s interkulturalnim sadržajima i upoznavanjem glazba svijeta moguće su rješenje.

3. Interkulturalni kolegiji na studijima Glazbene pedagogije

U Republici Hrvatskoj studij Glazbene pedagogije organiziran je na četiri sveučilišta: na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, Umjetničkoj akademiji u Splitu, Umjetničkoj akademiji u Osijeku i Muzičkoj akademiji u Puli. Na spomenutim sastavnicama studenti se na studiju Glazbene pedagogije školuju za buduće nastavnike glazbe i stječu kvalifikacije za izvođenje nastave Glazbene kulture u osnovnoj školi (od 4. do 8. razreda), nastave Glazbene umjetnosti u gimnaziji i za izvođenje nastave u glazbenoj školi. U Splitu, Osijeku i Puli studij Glazbene pedagogije sastoji se od četverogodišnjeg preddiplomskog studija i jednogodišnjeg diplomskog studija, a u Zagrebu je riječ o petogodišnjem integriranom studiju. Slijedi pregled obveznih i izbornih kolegija na pojedinim studijima s obzirom na implementaciju interkulturalnih sadržaja.

Tablica 1. *Obvezni i izborni kolegiji studija Glazbene pedagogije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu* (napomena: istaknuti su kolegiji s implementiranim interkulturalnim sadržajima)

obvezni kolegiji	obvezni kolegiji	obvezni kolegiji	izborni kolegiji
Solfeggio	Sviranje partitura	Osnove glazbene pedagogije	Poznavanje instrumenata
Harmonija	Tambure	Metodika nastave	Osnove muzikoterapije
Harmonija na klaviru	Osnove znanstvenog rada	Pedagoška praksa	Komorni zbor
Klavir obligatno	Glazbena literatura u školi	Glazbena pedagogija	Glazbena informatika
Osnove vokalne tehnike	Glazbe svijeta	Glazbena psihologija	Osnove kompozicije
Glazbeni oblici i stilovi	Uvod u etnomuzikologiju	Povijest glazbe	Estetika glazbe
Dirigiranje	Povijest hrvatske glazbe	Strani jezik	Teorija i povijest glazbene kritike

Polifonija	Psihologija odgoja i obrazovanja	Zbor	Uvod u muzikologiju
Priredivanje za ansamble	Didaktika	Likovna kultura	Udaraljke

Kao što je vidljivo u Tablici 1., od 27 obveznih kolegija na studiju Glazbene pedagogije samo dva kolegija imaju interkulturalne sadržaje, a to su *Glazbe svijeta* i *Uvod u etnomuzikologiju*. Među devet izbornih kolegija takvih sadržaja nema.

Tablica 2. *Obvezni i izborni kolegiji studija Glazbene pedagogije na Umjetničkoj akademiji u Splitu*

obvezni kolegiji	obvezni kolegiji	obvezni kolegiji	izborni kolegiji
Solfeggio	Psihologija odgoja i obrazovanja	Elementi glazbenih oblika	Upoznavanje instrumenata
Osnove harmonije	Crkvena glazba	Povijest glazbe	Mandolina
Osnove vok. tehnike	Osnove klasične harmonije	Sviranje partitura	Strani jezik
Harmonija na glasoviru	Didaktika	Glazbena pedagogija	Poznavanje računala
Glasovir	Uvod u povijest umjetnosti	Glazbeni stilovi i oblici	Dirigiranje
Gitara	Osnove romantične harmonije	Instrumentalna polifonija	Uvod u muzikologiju
Zbor	Vokalna polifonija	Etno muzikologija	Estetika glazbe
Dirigiranje	Priredivanje za ansamble		Uvod u sociologiju
Upoznavanje glazbene literature	Povijest hrvatske glazbe		Sociologija kulture
Metodička praksa	Metodologija znanstvenog rada		Aspekti glazbe 20. st.
Tradicijska glazba Dalmacije	Metodika glazbene nastave		Mediji i društvo

Na studiju Glazbene pedagogije splitskog sveučilišta ni u jednom kolegiju nema interkulturalnih sadržaja (Tablica 2.) iako je obveznih kolegija 29 i izbornih 11, što čini ukupno čak 40 kolegija.

Tablica 3. *Obvezni i izborni kolegiji studija Glazbene pedagogije na Umjetničkoj akademiji u Osijeku* (napomena: istaknuti su kolegiji s implementiranim interkulturalnim sadržajima)

obvezni kolegiji	obvezni kolegiji	izborni kolegiji	izborni kolegiji
Solfeggio	Dirigiranje	Teorija glazbe	Psihologija odgoja i obrazovanja
Harmonija	Osnove vokalne tehnike	Kulturna praksa	Didaktika
Harmonija na klaviru	Tambure	Poznavanje školske literature	Glazbena pedagogija djece s teškoćama u razvoju

Polifonija	Sviranje partitura	Pedagoška praksa	
Priredivanje za ansamble	Pedagogija	Metodika nastave	
Glazbeni oblici i stilovi	Povijest glazbe	Glazbena informatika	
Poznavanje instrumenata	Povijest hrvatske glazbe	Glazbena radionica	
Klaviroblatno	Strani jezik	Udaraljke	
Glazbena informatika	Zbor	Osnove kompozicije	
Tjelesna i zdravstvena kultura	Glazbena pedagogija	Oblikovanje zvuka	
Metodologija znanstvenog istraživanja	Glazbe svijeta	Analitička harmonija	
Uvod u etnomuzikologiju	Dječja vokalna pedagogija	Poznavanje glazbene literature	

Studij Glazbene pedagogije osječkog sveučilišta sadrži sveukupno 39 različitih kolegija (24 obvezna i 15 izbornih). Četiri su obvezna kolegija s interkulturalnim sadržajima (Tablica 3.). To su *Uvod u etnomuzikologiju*, *Pedagogija*, *Strani jezik* i *Glazbe svijeta*, dok su takvi izborni kolegiji *Poznavanje školske literature* i *Udaraljke*.

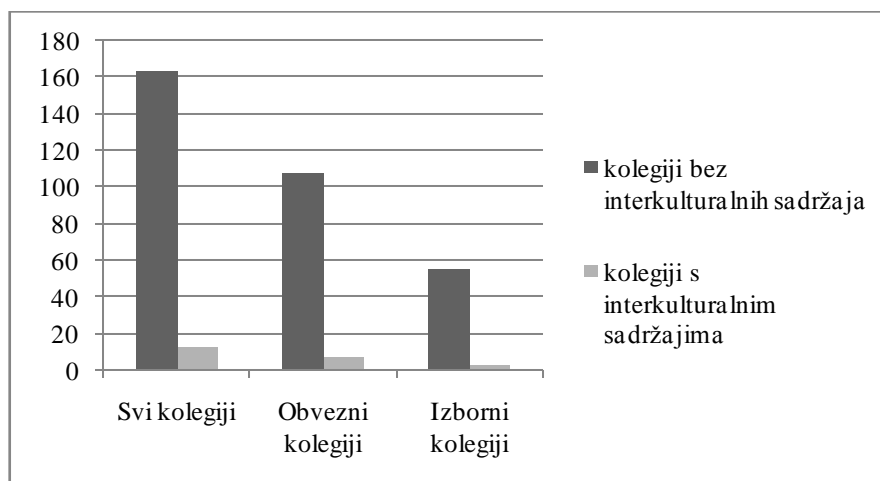
Tablica 4. *Obvezni i izborni kolegiji studija Glazbene pedagogije na Muzičkoj akademiji u Puli* (napomena: istaknuti su kolegiji s implementiranim interkulturalnim sadržajima)

obvezni kolegiji	obvezni kolegiji	izborni kolegiji	izborni kolegiji
Solfeggio	Europska glazba	Strani jezik	Sociologija odgoja
Harmonija	Opća psihologija	Estetika glazbe	Osnove vokalne tehnike
Harmonija na klaviru	Uvod u pedagogiju	Harmonika	Povijest civilizacija
Povijest glazbe	Razvojna psihologija	Orgulje	Interkulturalna pedagogija
Klaviro	Glazbeni oblici i stilovi	Računalo u glazbi	Osnove kompozicije
Zbor	Partiture	Sociologija	Primijenjena glazba
Zborsko dirigiranje	Glazbena pedagogija	Tjelesna i zdravstvena kultura	Osnove kompozicije
Osnove vokalne tehnike	Uvod u didaktiku	Uvod u povijest umjetnosti	
Poznavanje glazbala	Opća didaktika	Uvod u filozofiju	
Analitička harmonija	Povijest hrvatske glazbe	Kultura govorenja i pisanja	
Psihologija glazbe	Metodika glazbe	Psihologija učenja i nastave	

Polifonija	Priredivanje za ansamble	Poremećaji ponašanja u djetinjstvu i adolescenciji	
Poznavanje glazbene literature	Hrvatska folklorna glazba	Urednička praksa: tv, radio i novine	
Metodička praksa	Aspekti suvremene glazbe	Istarsko-primorski glazbeni izričaj u hrvatskoj umjetničkoj glazbi	

Studij Glazbene pedagogije na Muzičkoj akademiji u Puli sadrži 28 obveznih kolegija i 21 izborni kolegij, što ukupno čini 49 kolegija (Tablica 4.). Međutim, od tako velikog broja kolegija, u samo dva obvezna (*Uvod u pedagogiju* i *Hrvatska folklorna glazba*) i jednom izbornom (*Interkulturalna pedagogija*) implementirani su interkulturalni sadržaji.

U nastavku slijedi sveukupna kvalitativna i kvantitativna analiza kolegija spomenutih studija s obzirom na implementaciju interkulturalizma u sadržaje kolegija. Dakle, sveukupno je 108 obveznih i 56 izbornih kolegija na studijima Glazbene pedagogije na svim četirima hrvatskim sveučilištima. Odnos broja kolegija koji sadrže interkulturalne elemente i onih koji ih nemaju je sljedeći:

Grafikon 1. Odnos broja kolegija s interkulturalnim sadržajima i onih koji te sadržaje nemaju

Iz Grafikona 1. vidljivo je da su u svega 11 kolegija pronađeni implementirani interkulturalni sadržaji (6,7%). Od toga ih je među obveznim kolegijima ukupno osam (7,4%), a u izbornima tri (5,4%). Kolegiji u kojima je uočena implementacija interkulturalizma u sadržaje su sljedeći:

- *Pedagogija,*
- *Uvod u pedagogiju,*
- *Interkulturalna pedagogija,*
- *Glazbe svijeta* (dvije akademije),
- *Uvod u etnomuzikologiju* (dvije akademije),
- *Udaraljke,*
- *Hrvatska folklorna glazba,*
- *Strani jezik (engleski),*
- *Poznavanje školske literature.*

Broj ECTS bodova navedenih kolegija kreće se u rasponu od jedan (Udaraljke) do pet (Uvod u etnomuzikologiju), a trajanje od jedan do dva semestra. U programima spomenutih kolegija među sadržajima kolegija i očekivanim postignućima studenata, između ostalog, navodi se sljedeće:

- *spodobnost timskog rada i učenja rješavanjem problema u okviru širega višekulturalnog konteksta u kulturi i nastavi škole,*
- *osjetljivost za posebne potrebe učenika, socijalna i kulturalna obilježja osoba s kojima se dolazi u doticaj te učinkovito odgojno i obrazovno djelovanje kako bi se uspostavilo razumijevanje,*
- *prepoznavanje posebnih potreba i specifičnosti odgojnog i obrazovnog rada darovitih učenika, učenika s razvojnim teškoćama i teškoćama u učenju kao i potreba učenika iz različitih sociokulturnih skupina,*
- *upoznavanje s instrumentima i osnovnim ritmovima Afrike, Amerike, Azije,*
- *bolje razumijevanje i poštivanje različitih kultura, interkulturalno djelovanje,*
- *Latinska Amerika i Karibi, Afrika, Europa, arapski Srednji istok, nearapski Srednji istok, Južna Azija, Jugoistočna Azija, Kina, Pacifik,*
- *upoznavanje fenomena World music,*
- *razlikovati glazbene izričaje različitih naroda i kultura, definirati ključna obilježja glazbe određenih naroda i kultura, usporediti različite glazbene kulture i opisati sličnosti i razlike među njima,*
- *senzibilizirati se u odnosu na različite kulture i interkulturalno djelovati,*
- *glazbeni izraz različitih naroda, pristupi proučavanju i vrednovanju folklorne glazbe,*
- *temeljni pojmovi kao što su inkulturacija, akulturacija,*
- *koliko smo "kulturni" i o čemu ovisi koliko se netko više ili manje kulturno ophodi s drugim i drugačijim,*
- *prepoznati, navesti i objasniti najvažnija kulturna obilježja i elemente (dimenzije) nacionalne (regionalne ili neke druge) kulture,*
- *konvencija protiv diskriminacije u obrazovanju,*
- *cjelovit okvir djelovanja u obrazovanju za mir, ljudska prava i demokraciju,*
- *različiti sustavi vrijednosti u različitim kulturama i različitim vremenskim kontekstima,*
- *hrvatska tradicijska glazba i tradicijska glazba u svijetu,*
- *kulturne različitosti i interkulturalnost općenito u glazbi RH i različite podjele na „kulturne regije“,*
- *značajke tradicijske glazbe izvaneuropskih zemalja,*
- *istraživanje glazbe Roma,*
- *definiranje jedanaest glazbenih regija svijeta,*
- *glazbe svijeta u Hrvatskoj,*
- *Europa, Podсахarska Afrika, Zanzibar, Sjeverna Afrika i Jugozapadna Azija, Egipat, Južna Azija, Indija, Šri Lanka, Jugoistočna Azija, Indonezija i Tajland, Australija i Oceanija, Sjeverna Amerika,*
- *izvaneuropske glazbe,*
- *etnomuzikologija "drugdje",*
- *popularne glazbe svijeta.*

Sveukupno gledajući, može se zaključiti da je broj kolegija s implementiranim interkulturalnim sadržajima vrlo mali. Kako smo mišljenja da bi budući nastavnici glazbe morali steći interkulturalnu kompetenciju najvećim dijelom tijekom studija, a istu kasnije dalje razvijati samostalnim individualnim usavršavanjem na različitim seminarima i radionicama, smatramo da je nužno i hitnoostvarenje interkulturalne dimenzije nastave na akademijama.

4. Zaključak

Rezultati različitih istraživanja pokazuju da se interkulturalno obrazovanje budućih nastavnika može mijenjati u pozitivnom smjeru osmišljavanjem novih interkulturalnih kolegija, ali i implementacijom interkulturalnih sadržaja u već postojeće kolegije, terensku nastavu, pedagošku praksu itd. (Brown, E., 2004; Capella-Santana, N., 2003; Keim, J. i sur., 2001; Locke, S., 2005; Milner, R. i sur., 2003; Mysore, A., i sur., 2006 prema Brown, L. D., 2009). Brojni autori ističu da školovanje budućih nastavnika glazbe mora sadržavati planski osmišljene i implementirane interkulturalne sadržaje u svim kolegijima gdje je to ostvarivo. Programi obrazovanja budućih nastavnika moraju sadržavati isplanirana interkulturalna iskustva. Premalo pozornosti usmjereno je na uvjerenja i stavove budućih nastavnika glazbe i njihovo razumijevanje svega onoga što im je potrebno da budu sposobni i učinkoviti u kulturno raznolikom razredu. Očito je da istraživanja na području glazbenog odgoja i obrazovanja treba usmjeriti na iznalaženje načina kako bi se budući nastavnici glazbe bolje pripremili za uspješan rad i bolje razumijevanje potreba i želja učenika iz različitih kulturnih sredina. Nastavnici moraju znati prepoznati i razumjeti svoje svjetonazore kako bi shvatili svjetonazore svojih učenika i na taj način bili učinkoviti u radu s učenicima koji pripadaju različitim kulturama. Ako su nastavnici glazbe kompetentni potaknuti učenike iz različitih kulturnih sredina da podijele svoja glazbena iskustva s njim i s ostalim učenicima i ako nastavnici i drugi učenici to poštuju, to će stvoriti atmosferu prihvaćanja, tolerancije i sigurnosti u kojima se stereotipi lako prevladavaju. Tada nastava glazbe postaje mjesto samootkrića, prihvaćanja, refleksije i imaginacije (Cruz, B.C., 1997 prema Emmanuel, T. D., 2005).

Razni europski autori također upozoravaju na vrlo izvjesne probleme s kojima bi se akademije u skoroj budućnosti mogle suočiti ako na vrijeme ne shvate važnost interkulturalnog pristupa nastavi. Tako Caird, G. (2001) ističe kako bi se mnoge akademije mogle suočiti s velikim teškoćama u budućnosti jer bi klasična zapadna glazba iz razdoblja 1600.-2000. godine mogla prestati biti zanimljivom za našu populaciju u cjelini. Upisi studenata na akademije bi u budućnosti mogli sve više ovisiti o raznolikosti sadržaja koje akademija nudi. Gregory, S. (2001) naglašava da bi zatvorene kulturne perspektive mnogih profesionalnih glazbenika i studenata mogle dovesti do destrukcije akademija u budućnosti. Opasnost je u tome što akademije proizvode veliki broj vještih glazbenika koji nemaju predodžbu o tome kako se povezati s ostatkom svijeta i koji se muče shvatiti mjesto glazbe u kulturi postmoderne.

Koje su, dakle, mogućnosti za napredak u razvijanju interkulturalne kompetencije budućih nastavnika glazbe na hrvatskim akademijama? Je li dovoljno pridodati jedan ili dva kolegija koji su interkulturalnog karaktera? Može li se na taj način cjelokupnom obrazovnom procesu dati pridjev interkulturalan? Nije li dublja i dalekosežnija promjena koja zahvaća sve (i već postojeće i eventualno nove) kolegije, a koja počiva na interkulturalnim temeljima, naglašavajući kako nužnost samog interkulturalizma kao

ideje i politike studija, ali i kao nezaobilazne sastavnice nastavničkih kompetencija, mora biti odgovor na kulturnopluralističku stvarnost suvremenih društava? Moguće pozitivne promjene ostvarive su uz suradnju i međusobnu podršku studenata, nastavnika, uprave fakulteta i cijeloga sveučilišta. Osim nadopune nastavnih sadržaja potrebno je da cjelokupna obrazovna politika doživi preobrazbu i implementaciju interkulturalizma u zacrtane strategije za bližu i daljnju budućnost.

Literatura

- Bradley, D. (2007). The sounds of silence: Talking race in music education. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 6(4), 132-162. Preuzeto s: http://act.maydaygroup.org/articles/Bradley6_4.pdf, 2.7.2015.
- Brown, L.D. (2009). *Preservice Teachers' Attitudes Toward their Preparedness to Teach Culturally Diverse Student Populations*. Doctoral thesis. Tuscaloosa: The University of Alabama. Preuzeto s: http://acumen.lib.ua.edu/content/u0015/0000001/0000150/u0015_0000001_0000150.pdf, 11.9.2015.
- Caird, G. (2001). Conservatoires and musical employment in a multicultural society. *Music education in a multi-cultural European society, first project report*, 13-16. Preuzeto s: <http://www.aec-music.eu/userfiles/File/aec-wg-report-first-report-music-education-in-a-multicultural-european-society-en.pdf>, 16.8.2016.
- Choate, R. A. (Ed.). (1968). *Music in American society: Documentary report of the Tanglewood Symposium*. Reston, VA: Music Educators National Conference.
- Drandić, D. (2010). Tradicijska glazba u kontekstu interkulturalnih kompetencija učitelja. *Pedagogijska istraživanja*, 7 (1), 95-109.
- Emmanuel, T. D. (2005). The effects of a music education immersion internship in a culturally diverse setting on the beliefs and attitudes of pre-service music teachers. *International Journal of Music Education*, 23, 49-62. Preuzeto s: <http://ijm.sagepub.com/content/23/1/49.abstract>, 2.7.2015.
- Gregory, S. (2001). Collaborative approaches- putting colour in a grey area. *Music education in a multi-cultural European society, first project report*, 17-19. Preuzeto s: <http://www.aec-music.eu/userfiles/File/aec-wg-report-first-report-music-education-in-a-multicultural-european-society-en.pdf>, 16.8.2016.
- Izgarjan, A., Markov, S., Prodanović-Stankić, D. (2013). Gender and Politics as the Dominant Factors in the Perceptions of Multicultural Education. *Gender Studies, The Journal of West University*, 12(1), 333-360. Preuzeto s: <http://www.degruyter.com/view/j/genst.2013.12.issue-1/genst-2013-0021/genst-2013-0021.xml?format=INT>, 29.12.2014.
- Jevtić, B., Mikanović, B. (2012). Interkulturalnost u očima nastavnika - problemi i perspektive. U: *Interkulturalna pedagogija: prema novim razvojinama znanosti o odgoju*(ur.Posavec, K. i Sablić, M.), Zagreb: Hrvatsko pedagogijsko društvo, 139-150.
- Miliša, Z. (2008). Uloga medija u razvoju interkulturalne komunikacije. *Pedagogijska istraživanja*, 5(1), 219 – 231.
- Miralis, Y.C. (2003). Multicultural-World Music Education at the Big Ten Schools: A Description of Course Offerings. *Update: Applications of Research in Music*

- Education*, 22(1), 44-56. Preuzeto s: <http://upd.sagepub.com/content/22/1/44>, 1.7.2014.
- Mlinarević, V., Brust Nemet, M. (2010). Posjeduju li budući učitelji interkulturalne kompetencije za rad u izvannastavnim aktivnostima. U: *Zbornik radova s 2. međunarodne znanstvene konferencije Obrazovanje za interkulturalizam* (ur. Peko, A., Sablić, M., Jindra, R.), Osijek: Učiteljski fakultet - Faculty of Teacher Education: Nansen dijalog centar Osijek - Nansen Dialogue Centre Osijek, 151-167.
 - Peko, A., Mlinarević, V., Jindra, R. (2009). Interkulturalno obrazovanje učitelja – što i kako poučavati. U: *Izazovi obrazovanja u multikulturalnim sredinama - Educational challenges in multicultural communities* (ur. Peko, A. i Mlinarević, V.), Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmyera, Učiteljski fakultet; Nansen dijalog centar, 131-155.
 - Previšić, V. (1994). Multi – i interkulturalizam kao odgojni pluralizam. U: *Pluralizam u odgoju i školstvu* (ur. Matijević, M., Pranjić, M., Previšić, V.), Zagreb: Katehetski salezijanski centar, 19-21.
 - Previšić, V. (2009). Interkulturalna obzorja suvremene škole. U: *Škola danas za budućnost* (ur. Puževski, V. i Strugar, V.), Križevci, Bjelovar: HPKZ, 13-28.
 - Tarman, I., Tarman, B. (2011). Developing effective multicultural practices: a case study of exploring a teacher's understanding and practices. *The Journal of International Social Research*. 17(4), 578-598. Preuzeto s: http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt4/sayil7pdf/5egitim/tarman_ilknur_bulent.pdf, 9.9.2015.
 - Volk, T. M. (1998). *Music, education, and multiculturalism: Foundations and principles*. New York: Oxford University Press.
 - Wang, J. C., Humphreys, T. J. (2009). Multicultural and popular music content in an American music teacher education program. *International Journal of Music Education*, 27(1), 19-36. Preuzeto s: <http://repository.asu.edu/attachments/142914/content/Wang%26Humphreys.pdf>, 1.7.2014.

INTERCULTURALISM IN THE CONTENTS OF COURSES IN THE STUDIES OF MUSIC PEDAGOGY

Amir Begić

Jasna Šulentić Begić

Academy of Arts in Osijeku, Osijek, Republic of Croatia

Abstract

Today, given the unstoppable and ever-growing processes of globalization, the rapid development of old and new media and the need for communication among members of increasingly culturally diverse societies, it is not enough to know only the music of other cultures. Life in the 21st century imposes the need for a deeper understanding of

the interlocutor, his tradition and culture, as well as the understanding of it. That is why intercultural competence becomes one of the most important competences of modern man and gives a new dimension to other "professional" competences, making man a citizen of the world. Music education is one of the areas in which the intercultural competence of students can be developed in the best possible way by introducing different musical traditions from all continents, as well as the culture as a whole. Prerequisite is an interculturally competent music teacher who should develop intercultural competence primarily during the studies. This paper sought to investigate whether the teaching at Croatian academies, which are taught by future teachers of Music Culture and Musical Arts, is aimed at developing their intercultural competence. For this purpose, programs of compulsory and elective courses have been analyzed with the aim of identifying the presence of the implementation of interculturalism in the same. The results have shown that the contents of the courses on the studies of Music Pedagogy is insufficiently based on interculturalism, which at the same time prevents the successful development of the intercultural competences of future teachers. Improvements in this direction are possible either by implementing interculturalism in an already existing course or by developing new courses. This can be achieved through co-operation between students, teachers, academies, as well as universities as a whole.

Keywords: intercultural competence, studies of Music Pedagogy, contents of the courses